

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

311

Rola instytucji i rynku finansowego w świetle celów oraz zasad zrównoważonego rozwoju

Redaktorzy naukowi

Grażyna Borys

Alicja Janusz

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Aleksandra Śliwka
Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz
Korektor: Barbara Cibis
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2013

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-311-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Joanna Błach: Raportowanie CSR jako element relacji inwestorskich przedsiębiorstwa	11
Michał Buszko: Efektywność inwestowania na rynku kapitałowym w spółki odpowiedzialne społecznie	20
Marlena Ciechan-Kujawa: Użyteczność raportów CSR w ocenie stopnia zaangażowania przedsiębiorstw w odpowiedzialność społeczną.....	32
Iwona Dorota Czechowska: Ograniczenia w dostępie do usług bankowych klientów 60+ w perspektywie zrównoważonych finansów	45
Beata Domańska-Szaruga, Anna Maria Rak: <i>Shadow banking</i> na rynku usług finansowych	54
Danuta Dziawgo: Etyka a dystrybucja produktów finansowych.....	63
Leszek Dziawgo: Rynek ekologicznych funduszy inwestycyjnych w obszarze G-A-S-L.....	74
Justyna Fijałkowska: Zakres ujawnień w raportach społecznej odpowiedzialności i zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw	85
Joanna Fila: Mikrofinanse a wykluczenie finansowe i społeczne – polityka i instrumenty	95
Robert Huterski: Neutralność pieniądza a koncepcja zrównoważonego rozwoju	107
Adam Kosiuk: Rachunkowość odpowiedzialności społecznej spółek giełdowych indeksu RESPECT	116
Dorota Krupa: Fundusze SRI we Francji	125
Dorota Korenik: Zasady i formy społecznie odpowiedzialnej bankowości ...	134
Katarzyna Kozak: Miejsce <i>shadow banking</i> w sektorze bankowym	144
Gabriela Łukasik: Rola relacji inwestorskich w prawidłowym rozwoju współczesnych przedsiębiorstw.....	153
Magdalena Urbańska-Maluha: Rynkowe mechanizmy w ochronie klimatu w Unii Europejskiej i w Polsce.....	162
Tomasz Piotr Murawski: Społecznie odpowiedzialne indeksy giełdowe a światowy trend rynków finansowych w wymiarze ESG	171
Aleksandra Paszkiewicz: RESPECT Index GPW w Warszawie jako giełdowy indeks społecznej odpowiedzialności biznesu.....	182
Jarosław Pawłowski: Indeksy meteorologiczne a pogodowe instrumenty pochodne.....	192

Arleta Szadziewska: Raportowanie społecznej odpowiedzialności przez przedsiębiorstwa przemysłu spożywczego w Polsce.....	201
Piotr Zasepa: Analiza efektywności inwestycji w akcje spółek społecznie odpowiedzialnych na przykładzie indeksu RESPECT	212
Agnieszka Żołądkiewicz: Biogazownie rolnicze jako szansa dla polskiej wsi	221
Jan Żuralski: Społeczna odpowiedzialność EBC i FED w obliczu wyzwań XXI wieku	231

Summaries

Joanna Blach: CSR reporting as a component of enterprise investor relations	19
Michał Buszko: Effectiveness of investing on capital market into socially responsible corporations	31
Marlena Ciechan-Kujawa: Usefulness of the CSR reports to the assessment of the involvement of companies in corporate social responsibility	44
Iwona Dorota Czechowska: Limitations on the access to banking services of clients 60+ in the perspective of sustainable finance.....	53
Beata Domańska-Szaruga, Anna Maria Rak: Shadow banking on financial services market	62
Danuta Dziawgo: Ethics and financial products distribution	73
Leszek Dziawgo: Ecological investment funds market in G-A-S-L zone	84
Justyna Fijałkowska: Corporate Social Responsibility and sustainable development report – dilemmas of disclosure.....	94
Joanna Fila: Microfinance and social and financial exclusion – policy and instruments.....	106
Robert Huterski: Neutrality of money and the concept of sustainable development	115
Adam Kosiuk: Accounting of social responsibility of quoted companies of RESPECT Index	124
Dorota Krupa: SRI funds in France.....	133
Dorota Korenik: Rules and forms for socially responsible banking.....	143
Katarzyna Kozak: Shadow banking system in the bank sector.....	152
Gabriela Łukasik: The role of investor relations in the proper development of modern enterprises	161
Magdalena Urbańska-Malucha: Market mechanisms in climate protection in the European Union and Poland	170
Tomasz Piotr Murawski: Socially responsible stock indexes as a realization of world tendency of financial market in ESG dimension.....	181
Aleksandra Paszkiewicz: RESPECT Index as a CSR Index of the Warsaw Stock Exchange	191

Jarosław Pawłowski: Weather indexes and weather derivatives	200
Arleta Szadziewska: Corporate Social Responsibility reporting by food companies in Poland	211
Piotr Zasępa: Analysis of the effectiveness of investment in an index of socially responsible companies on the example of RESPECT Index	220
Agnieszka Żołądkiewicz: Farm biogas plants as a chance for Polish village.	230
Jan Żuralski: Social responsibility of ECB and FED in the face of challenges of the XXI century	240

Justyna Fijałkowska

Spółeczna Akademia Nauk w Łodzi

ZAKRES UJAWNIEŃ W RAPORTACH SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU PRZEDSIĘBIORSTW¹

Streszczenie: Coraz więcej przedsiębiorstw uwzględnia w swojej działalności zagadnienia odpowiedzialności społecznej i zrównoważonego rozwoju. Jednocześnie pragną one komunikować nakłady i wyniki w ramach tych działań zainteresowanym stronom. W artykule tym poddano analizie zakres ujawnień raportów CSR i zrównoważonego rozwoju, zaprezentowano istniejące wzorce i standardy sprawozdawczości CSR, wytyczne odnośnie do odpowiedniej komunikacji z interesariuszami w odniesieniu do kwestii CSR zawarte w najpowszechniej używanym standardzie GRI oraz sformułowano postulaty dla zwiększenia wiarygodności i użyteczności raportów CSR i zrównoważonego rozwoju.

Słowa kluczowe: raporty CSR, ujawnianie, informacje.

1. Wstęp

Rachunkowość ma na celu wiarygodne i rzetelne odzwierciedlenie rzeczywistości ekonomicznej organizacji biznesowych, co ma stanowić bazę dla podejmowania racjonalnych decyzji ekonomicznych. Sposobem komunikowania przez system rachunkowości z otoczeniem jest sprawozdanie finansowe. W dzisiejszej gospodarce zauważalny jest nowy poziom świadomości odpowiedzialności przedsiębiorstw, a kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem oraz społeczną odpowiedzialnością biznesu (CSR) stają się fundamentalnie ważne dla przedsiębiorstw. Stąd raportowanie o działaniach dotyczących zrównoważonego rozwoju i CSR staje się kluczowe dla efektywnej komunikacji przedsiębiorstw z użytkownikami informacji biznesowej.

¹ Publikacja powstała w ramach projektu badawczego pt.: Zintegrowane raportowanie – nowy model komunikowania dokonań, zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialności wyzwaniem dla polskich przedsiębiorstw. Projekt został sfinansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki, decyzja numer DEC-2011/01/B/HS4/04993.

Głównym celem tego artykułu jest analiza zakresu ujawnień informacji prezentowanych w raportach społecznej odpowiedzialności (CSR), raportach zrównoważonego rozwoju i raportach zintegrowanych. Podjęta zostanie próba określenia, o czym raportują przedsiębiorstwa w Polsce, na ile informacje te są porównywalne z okresu na okres i pomiędzy przedsiębiorstwami, czy są one weryfikowane przez audytora zewnętrznego, stąd czy są wiarygodnym źródłem informacji dla podejmowania decyzji przez ich użytkowników.

W niniejszym artykule zastosowano normatywne podejście do rachunkowości, przeprowadzono analizę dokumentów źródłowych, odniesiono się do istniejących regulacji i rekomendacji określających zakres ujawnień w raportowaniu CSR. W podsumowaniu podjęto próbę sformułowania postulatów dla zwiększenia wiarygodności i użyteczności raportowania społecznej odpowiedzialności i zrównoważonego rozwoju.

2. Raporty społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR), zrównoważonego rozwoju i raportowanie zintegrowane

Koncepcja społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR) sięga początków XX wieku. Dziś rozumiana jest jako dobrowolne uwzględnianie przez firmę aspektów społecznych i ekologicznych podczas prowadzenia działań handlowych i w kontaktach z interesariuszami [KE 2011, s. 5]. Zrównoważony rozwój definiowany jest zaś jako działanie, które umożliwia „zaspokajanie potrzeb obecnego pokolenia i bez pozbawiania możliwości przyszłych pokoleń do zaspokajania ich potrzeb” [GRI 2002-2006, s. 2].

Działania związane ze społeczną odpowiedzialnością przedsiębiorstw (CSR) oraz zrównoważonym rozwojem są coraz powszechniejsze. Przedsiębiorstwa w skali globalnej włączają je do swojej strategii i do działań operacyjnych, ponosząc na nie nakłady finansowe. Zarządzający są świadomi, że społeczeństwo rozlicza ich już nie tylko z osiągniętych rezultatów finansowych, ale również z wpływu kierowanych przez nich przedsiębiorstw na otoczenie, środowisko, społeczność, pracowników. Przedsiębiorstwa powinny być odpowiedzialne nie tylko za rezultaty finansowe i rzeczowe swoich działań, ale również za efekty społeczne i ekologiczne [Burzym 1990; Cordazzo 2007]. W związku z tym rodzi się konieczność włączenia tych informacji do dokumentów upublicznianych przez organizacje, czyli poszerzenia tradycyjnego modelu raportowania biznesowego [Gray 1990; Gray, Bebbington, Walters 1993; Deegan, Rankin 1997]. Odpowiednim narzędziem dla takiego przekazu jest raport CSR, raport zrównoważonego rozwoju czy też najbardziej rozwinięta forma raportowania, integrująca dane ekonomiczne i środowiskowe w jednym dokumencie, nazywana zintegrowanym raportowaniem.

Obecnie widoczny jest nieustający wzrost zainteresowania poszerzoną sprawozdawczością. Coraz większa liczba przedsiębiorstw na świecie regularnie publikuje raport dotyczący odpowiedzialności społecznej. Częstym dylematem jest jednak za-

wartość informacyjna tego dokumentu, tak by był on użyteczny, kompletny, spójny, przejrzysty i wiarygodny. W związku z tym, że w większości państw raporty CSR nie są prawnie wymagane, tym samym ich zawartość informacyjna pozostaje w gestii subiektywnych wyborów przedsiębiorstwa. Taka dowolność powoduje często oportunistyczne zachowania menedżerów, ukazujących głównie pozytywne aspekty funkcjonowania przedsiębiorstwa, z pomijaniem ujawniania ewentualnych błędów czy negatywnych wyników (tzw. greenwashing). To zmniejsza wiarygodność sprawozdania i powoduje, że często jest ono odbierane jako narzędzie gry marketingowej. Powszechne jest ujawnianie tych danych, które subiektywnie uznano za istotne. Powoduje to brak porównywalności, których interpretacja jest dodatkowo utrudniona brakiem spójności i jednolitości formatu prezentacji. Jednym z kroków zmierzających ku określeniu, jak powinien być przygotowany raport CSR i jakie powinien zawierać informacje, tak by zmniejszyć możliwość tych oportunistycznych, subiektywnych wyborów i podnieść wiarygodność raportu, jest zastosowanie rekomendacji, wskazówek i standardów, które powstały w skali globalnej. Najważniejsze z nich zostały zaprezentowane w tab. 1.

Tabela 1. Przegląd schematów dotyczących raportowania CSR i poświadczających wiarygodność raportów CSR

Organizacje	Wzorce, rekomendacje, schematy
Schematy zrównoważonego raportowania (raportowania CSR)	
Global Reporting Initiative (GRI)	GRI's Sustainability Reporting Framework and Guidelines (2000, 2011 ostatnia edycja) (Ramowe Zasady Raportowania Zrównoważonego Rozwoju; zwane tutaj Ramowymi Zasadami Raportowania GRI)
International Integrated Reporting Committee (IIRC) (Międzynarodowy Komitet ds. Zintegrowanego Raportowania)	Towards Integrated Reporting – Communicating Value in the 21st Century (<i>project, 2011</i>) (<i>Ku zintegrowanemu raportowaniu – Komunikowanie wartości w XXI wieku</i>)
Carbon Disclosure Project (CDP)	Carbon Disclosure Standards Boards' Climate Change Reporting Framework (2010) (Zasady Ramowe sprawozdawczości dotyczącej zmian klimatycznych)
The International Petroleum Industry Environmental Conservation Association (IPIECA) (Międzynarodowe Stowarzyszenie Przemysłu Naftowego na rzecz Ochrony Środowiska)	Oil and gas industry guidance on voluntary sustainability reporting (2002, druga edycja 2010) (wytyczne do sprawozdawczości z zakresu zrównoważonego rozwoju dla przedsiębiorstw naftowych i gazowniczych)
Schematy poświadczające raporty zrównoważonego rozwoju (raporty CSR)	
International Federation of Accountants (IFAC) – International Accounting Assurance Standard Board (IAASB) (Międzynarodowa Federacja Księgowych – Rada Międzynarodowych Standardów Rewizji Finansowej i Usług Atestacyjnych)	International Standard for Assurance Engagement (ISAE) 3000 (2003, zrewidowany w 2011) (Międzynarodowy Standard Usług Poświadczających “Usługi poświadczające inne niż badania lub przeglądy historycznych informacji finansowych”)
Account Ability	The AA1000 Assurance Standard (AA1000AS) (2003, ostatnia edycja 2008) (Standard AA1000 Weryfikacja 2008)

Źródło: [Fijałkowska, Sobczyk 2012, s. 427].

Implementacja określonych rekomendacji i standardów jest dobrowolna. Przyjmuje się, że ich zastosowanie zwiększa jednolitość i transparentność przekazu informacyjnego raportów CSR oraz daje większe możliwości dokonywania porównań. Tym samym zwiększa ona również praktyczną użyteczność tych raportów.

3. Zawartość informacyjna raportów CSR według GRI

Podstawowe kwestie dotyczące zawartości informacyjnej raportów CSR zostały opublikowane przez Global Reporting Initiative – międzynarodową organizację, która stworzyła najpopularniejsze i rekomendowane przez inwestorów Wytyczne raportowania zrównoważonego rozwoju. Określają one zasady raportowania kwestii ekonomicznych, społecznych i środowiskowych. Zawierają również listę wskaźników rekomendowanych do upublicznienia w raporcie. W odniesieniu do zawartości informacyjnej w wytycznych wskazuje się na konieczność zapewnienia wyważonej i racjonalnej prezentacji wyników. Decydując o tym, jakie informacje zawrzeć w raporcie, należy brać pod uwagę cele i doświadczenia organizacji, a z drugiej strony uzasadnione oczekiwania i interesy użytkowników informacji. Przygotowując raport i wybierając informacje zgodnie z wytycznymi, należy stosować cztery podstawowe zasady dotyczące definiowania zawartości raportu:

- istotność – informacje zawarte w raporcie powinny obejmować te zagadnienia i wskaźniki, które odzwierciedlają istotne oddziaływanie gospodarcze i społeczne organizacji oraz jej wpływ na środowisko naturalne, a także kwestie, które mogą mieć istotny wpływ na ocenę i decyzje interesariuszy,
- uwzględnianie interesariuszy – organizacja raportująca powinna zdefiniować swoich interesariuszy i wyjaśnić w raporcie, w jaki sposób reagowała na ich uzasadnione oczekiwania i interesy,
- kontekst zrównoważonego rozwoju – raport powinien prezentować wyniki organizacji w szerszym kontekście zrównoważonego rozwoju, czyli np. odpowiedź na pytanie, w jaki sposób organizacja przyczynia się do polepszenia lub pogorszenia warunków, procesów i trendów ekonomicznych, społecznych i środowiskowych na szczeblu lokalnym, regionalnym i globalnym,
- kompletność – uwzględnione w raporcie zagadnienia i wskaźniki uznane za istotne oraz zdefiniowany zasięg raportu powinny wystarczyć do odzwierciedlenia istotnych oddziaływań ekonomicznych i społecznych oraz wpływu na środowisko naturalne organizacji raportującej i umożliwić interesariuszom ocenę jej wyników w okresie raportowania. Należy określić zakres, zasięg i czas objęty raportowaniem.

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości raportu, zgodnie z wytycznymi, należy kierować się zasadą wyważenia, porównywalności, dokładności, terminowości, przejrzystości i wiarygodności. Standardowe informacje, które powinny być zawarte w raporcie zgodnie z wytycznymi, dotyczą trzech grup:

- strategii i profilu – są to informacje, które tworzą ogólny kontekst niezbędny do zrozumienia funkcjonowania danej organizacji, np. strategia, profil, struktura nadzoru,
- podejścia do zarządzania – są to informacje, które dotyczą tego, jak organizacja odnosi się do poszczególnych zagadnień, w celu dostarczenia kontekstu do zrozumienia funkcjonowania organizacji w danej dziedzinie,
- wskaźników i wyników – są to wskaźniki, które dostarczają porównywalnych danych nt. ekonomicznych, środowiskowych i społecznych aspektów funkcjonowania organizacji.

4. Raporty CSR, zrównoważonego rozwoju i raporty zintegrowane w wybranych polskich przedsiębiorstwach

W Polsce zainteresowanie zagadnieniami CSR i zrównoważonego rozwoju jest coraz większe. Na naszym rynku ukazało się już kilkadziesiąt pozycji książkowych dotyczących wagi społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, dziesiątki artykułów, opracowań, raportów. Organizowane są konferencje poświęcone tematyce społecznej odpowiedzialności i wymianie doświadczeń oraz zaprezentowaniu najlepszych praktyk. Jednak mimo iż coraz więcej przedsiębiorstw wdraża CSR do swojej praktyki i ma dostęp do wiedzy teoretycznej z zakresu społecznej odpowiedzialności, to można zauważyć, że polski biznes wciąż znajduje się na bardzo wstępnym etapie rozwoju zarządzania i komunikowania CSR. Większość największych polskich firm nie zauważa potrzeby prowadzenia dialogu z interesariuszami w zakresie pozafinansowych aspektów swojej działalności. Według badania Krzemińskiego i Piskalskiego [2012] jedynie 25 firm spośród największych polskich firm (według rankingu 500 „Polityki” za rok 2010) publikuje raporty społeczne. „Tylko 10% firm stara się przygotowywać raporty w sposób profesjonalny i uwiarygodniać je w oczach opinii publicznej, wykorzystując wytyczne GRI na którymkolwiek z dostępnych poziomów zaawansowania”.

Według badań Samelaka [2013, s. 150], spośród spółek giełdowych wchodzących w skład indeksu *WIG-Poland*, notowanych na Głównym Rynku GPW w Warszawie, obejmujących na dzień 1 maja 2012 r. 310 podmiotów, 12 spółek sporządziło w 2012 r. odrębny raport dotyczący CSR. 11 z nich należało do RESPECT Indeks. Na stronie Global Reporting Initiative można znaleźć 47 raportów polskich przedsiębiorstw. W bibliotece raportów na stronie www.raportypoleczne.pl 53 organizacje zgłosiły swoje raporty do publicznego wglądu. Projekt RESPECT Index jest kontynuacją działań GPW w Warszawie, podjętych w roku 2009, których efektem było powstanie pierwszego w Europie Środkowo-Wschodniej indeksu spółek odpowiedzialnych. Jest to obecnie jedyny oficjalny i publiczny indeks organizacji biznesowych społecznie odpowiedzialnych w Polsce. Obecnie RESPECT Index obejmuje 20 krajowych spółek notowanych na głównym rynku GPW w Warszawie, które są zarządzane w sposób odpowiedzialny i zrównoważony. Z założenia spółki należą

Tabela 2. Podstawowe informacje o raportach społecznej odpowiedzialności spółek z Respect Indeks

Nazwa spółki	Nazwa Raport społecznej odpowiedzialności	Liczba stron raportu	Wytyczne i standardy, poziom aplikacji	Obszary społeczne w raporcie CSR			Obszary informacji zawarte w raporcie						Audyt zewnętrzny	Liczba lat sprawozdawczych
				środowiskowe	społeczne	ład korporacyjny	profil organizacyjny	ekologia	pracownicy	społeczeństwo	etyka	dialog z interesariuszami		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Apator	Raport społecznej odpowiedzialności biznesu	67	GRI poziom C	X	X	X	X	X	X	X	X	X		3
Bank Millennium	Odpowiedzialny biznes	96	GRI poziom C	X	X	X	X	X	X	X		X		6
Bank BPH	Społeczna odpowiedzialność biznesu	28	Własne wytyczne	X	X			X	X	X	X			6
ING (jako grupa)	Sustainability Report	94	GRI	X	X	X	X		X	X		X		14
BUDIMEX	Raport odpowiedzialności społecznej	64	GRI poziom B+	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	4
ELEKTRO-BUDOWA	Raport odpowiedzialnego biznesu	22	Zasady Global Compact	X	X	X		X	X	X		X		1
JSW	Dbamy o środowisko naturalne	12		X				X						1
KGHM	Raport społecznej odpowiedzialności biznesu	133	GRI poziom B	X	X	X	X	X	X	X	X	X		2
Grupa LOTOS	Zintegrowany raport roczny	249	GRI poziom A+ oraz Zasady Global Compact	X	X	X	X	X	X	X		X	X	6
BOGDANKA	Raport o oddziaływaniu na środowisko	20		X				X						1
PELION	Raport społecznej odpowiedzialności biznesu	59	GRI poziom C+	X	X	X	X	X	X	X		X	X	1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
NETIA	Raport zrównoważonego rozwoju	46	Wskaźniki GRI	X	X		X	X	X	X		X		2
PGE	Raport środowiskowy	20	Zasady Global Compact	X				X						1
PGNIG	Odpowiedzialna energia	94	GRI poziom C, Zasady Global Compact oraz ISO 26000	X	X	X	X	X	X	X	X	X		5
PKN ORLEN	Raport odpowiedzialnego biznesu	88	GRI poziom B oraz Zasady Global Compact	X	X	X	X	X	X	X	X	X		8
PZU	Raport społeczny	61	GRI poziom C	X	X	X	X	X	X	X		X		1
TP SA	Raport społecznej odpowiedzialności	136	GRI poziom B+ oraz Zasady Global Compact	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	1
GRUPA AZOTY	Raport środowiskowy	76		X	X			X	X	X				5

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Samelak 2013] oraz raportów spółek dotyczących CSR z Respect Index.

ce do tego indeksu powinny charakteryzować się wysoką jakością raportowania, poziomem relacji inwestorskich oraz ładem informacyjnym. Dominują w nim spółki z sektora przemysłu (8 spółek) oraz banków (5). W ramach niniejszego badania przeanalizowano wszystkie spółki Indeksu. W badanej grupie 20 spółek na dzień dzisiejszy tylko dwie nie publikują żadnego sprawozdania dotyczącego społecznej odpowiedzialności, cztery spółki publikują raporty o oddziaływaniu na środowisko naturalne, a pozostałe informacje odnoszące się do CSR ujawniają one swoich stronach internetowych. Pozostałe spółki publikują raporty CSR lub dotyczące działalności odpowiedzialnego biznesu. W tabeli 2 przedstawiono 18 spółek z RESPECT Index publikujących raporty dotyczące społecznej odpowiedzialności ze wskazaniem, jaką nazwę nosi raport, jaka jest jego objętość, czy zawiera informacje dotyczące wszystkich trzech podstawowych obszarów CSR, według jakich wytycznych był przygotowany, czy podlegał audytowi zewnętrznemu oraz ile sprawozdań CSR/zrównoważonego rozwoju dane przedsiębiorstwo dotychczas opublikowało.

Spółki nadają różne nazwy publikowanym raportom odnoszącym się do CSR. Różna jest również objętość tych publikacji, od ponad dwustu stron w przypadku raportu Grupy Lotos, do 22 stron w spółce Elektrobudowa. Generalnie spółki przygotowujące raport CSR zawarły w nim informacje dotyczące wszystkich trzech obszarów odpowiedzialności społecznej, czyli środowiska, społeczności i ładu korporacyjnego. Tylko Bank BPH w swoim raporcie pominął kwestię ładu korporacyjnego. W większości spółek podstawą dla przygotowania raportów CSR były wytyczne GRI. Różny jest jednak poziom ich aplikacji. 5 spółek ma najniższy poziom aplikacji, 3 – średni, natomiast Grupa Lotos SA osiągnęła najwyższy poziom aplikacji wytycznych GRI. Jest to też jedyna spółka, która opublikowała raport zintegrowany.

Analizując raporty CSR publikowane przez badane spółki, można dojść do wniosku, że generalnie charakteryzują się one dużą ogólnikowością oraz wybiórczością w prezentowanych aspektach funkcjonowania przedsiębiorstwa w ramach ich odpowiedzialności społecznej. Często na podstawie tych raportów trudno jest ocenić wpływ, jaki analizowana firma wywiera na otoczenie. Zazwyczaj brak jest jakichkolwiek negatywnych informacji, można więc zakładać, że firmy traktują tę formę komunikacji z otoczeniem nie jako transparentne narzędzie odzwierciedlenia rzetelnych i prawdziwych informacji, ale jako sposób tworzenia dobrego wizerunku, czyli jako narzędzie gry marketingowej czy PR. W przypadku niektórych raportów działalność sponsoringowa i filantropijna wysuwają się na plan pierwszy, natomiast brak jest informacji o sposobie optymalizacji pozytywnego oraz niwelowaniu negatywnego wpływu na otoczenie. Większość raportów nie podlega badaniu przez niezależnego zewnętrznego audytora, stąd wiarygodność informacji opublikowanych nie jest zweryfikowana. Tylko w trzech spółkach raport CSR był przedmiotem weryfikacji niezależnego biegłego audytora, która została potwierdzona wydaniem poświadczenia przez firmę audytorską.

Brak jest też porównywalności w czasie, gdyż wiele firm jak dotąd opublikowało tylko jeden raport lub niewielką liczbę raportów. Nie jest również satysfakcjonująca możliwość dokonania porównań w czasie, gdyż przedsiębiorstwa w sposób bardzo dowolny dobierają informacje do ujawnienia, stosują różny sposób prezentacji oraz różną ich dokładność.

5. Podsumowanie

Mając na względzie nadrzędny cel sporządzania raportów CSR, jakim jest dostarczanie interesariuszom wiarygodnych informacji o organizacjach raportujących, jednocześnie wobec słabości i braków w tych dokumentach zasadne jest sformułowanie następujących postulatów i rekomendacji:

1. Aktywne wspieranie rozwoju systemu raportowania CRS.
2. Integracja informacji dotyczących odpowiedzialności społecznej z rezultatami finansowymi działań organizacji, tak by stworzyć większą świadomość spój-

ności celów ekonomicznych, społecznych i środowiskowych na poziomie strategii zamiast traktowania CSR wyłącznie jako elementu wizerunkowego.

3. Wyważenie pomiędzy informacjami o sukcesach i porażkach jednostki na gruncie zrównoważonego rozwoju, tak by komunikowany obraz był transparentny, kompletny i rzetelnie odzwierciedlał sytuację przedsiębiorstwa.

4. Propagowanie zunifikowanego zestawu standardów, rekomendacji i wytycznych, których powszechna aplikacja mogłaby doprowadzić do zwiększenia transparentności i porównywalności raportów.

5. Angażowanie dyrektorów finansowych w działania CSR-owe, takie jak wybór narzędzi pomiaru, monitorowania i raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju, mające zapewnić pomiar postępów oraz tworzenia wartości w rezultacie prowadzące do wzmocnienia zaufania inwestorów.

6. Wprowadzenie na szeroką skalę weryfikacji zewnętrznej informacji ujawnianych w raportach przez niezależnych biegłych rewidentów.

7. Większe podkreślenie roli komunikowania działań w ramach CSR i ich efektów poprzez organizacje przygotowujące rankingi firm społecznie odpowiedzialnych.

Próba wdrożenia powyższych postulatów mogłaby znacząco przyczynić się do podniesienia jakości publikowanej w ramach raportów CSR informacji.

Literatura

- Burzym E., *Rola i funkcje rachunkowości w 2000*, „Zeszyty Teoretyczne Rady Naukowej” 1990, t. XVI, SKwP, Warszawa.
- Cordazzo M., *IC Statement vs. Environmental and Social Reports: An Empirical Analysis of their Convergence in the Italian Context*, [w:] S. Zambon, G. Marzo (red.), *Visualising Intangibles: Measuring and Reporting in the Knowledge Economy*, ASHGATE 2007.
- Deegan C., Rankin M., *The materiality of environmental information to users of annual reports*, „Accounting, Auditing and Accountability Journal” 1997, 10:4, s. 562-583.
- Fijałkowska J., Sobczyk M., *Corporate Social Responsibility reporting as a challenge for companies. The case of Poland*, CIGEST, Lizbona 2012
- Gray R., *The Greening of Accountancy: The Profession After Pearce*, Certified Record Report 17, ACCA London 1990.
- Gray R., Bebbington J., Walters D., *Accounting for the Environment*, Chapman, London 1993.
- GRI, 2002-2006, *Wytyczne do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju*, <https://www.global-reporting.org/resource/library/Polish-G3-Reporting-Guidelines.pdf>, dostęp: 12.04.2013.
- Krzemiński M., Piskalski G., *Największe polskie firmy a społeczna odpowiedzialność biznesu*, Raport z badania, Screening Center CSR.PL, 2012.
- Komisja Europejska, *A renewed EU strategy 2011-2014 for Corporate Social Responsibility*, COM(2011) 681 final, Brussels, 25.10.2011.
- Samelak J., *Zintegrowane sprawozdanie przedsiębiorstwa społecznie odpowiedzialnego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, 2013.
- The Institute of Chartered Accountants in England and Wales, *Developments in New Reporting Models. Information for Better Markets*, December 2009.

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT REPORTS – DILEMMAS OF DISCLOSURE

Summary: More and more companies take into account social responsibility and sustainable development in their business activities. At the same time they want to communicate inputs and results of these activities to their stakeholders. The disclosures information in CSR and sustainable development reports are analyzed in this article, the review of guidelines for CSR reporting is shown, as well as benefits of proper CSR communication are highlighted. The recommendations to improve the credibility and utility of CSR reports are presented.

Keywords: CSR reports, disclosure, information.